

הרב יעוזר אריאל

נוכחות הבעל בשעת הלידה

ראשי פרקים:

- א. איסור הסתכלות באותו המקום
- ב. הערות על דעות אחרות
- ג. נוכחות הבעל בשעת הלידה

א. איסור הסתכלות באותו המקום

האם מותר לבעל הנמצא בחדר לידה עם אשתו, להסתכל באותו מקום בשעת הלידה?

שאלה זו נידונה באסיא בחוברת שבט תשל"ח¹, שם כתב הרב הרצל הענקין, שמותר לבעל להיות נוכח בחדר לידה, אם אשתו מבקשת ממנו, כדי ליישב את דעתה, כדברי הגמרא שבת קכח', ב': "איתובי מיתבא דעתה". עם זאת הוסיף, שאסור לבעל להסתכל באותו מקום.

אמנם הרב משה הלברשטם זצ"ל באסיא מנחם אב תשל"ח², העיר על המאמר הנ"ל, ולדעתו הפחד של האשה מוגזם, ואינו אלא נוחיות יתירה, ולכן יש לאסור על הבעל להימצא בחדר לידה, שמא יסתכל באותו מקום. אבל הרב הנקין באסיא שבט תשל"ט³, השיב על דבריו, שאם האשה מפחדת בכנות, על הבעל להימצא איתה בחדר לידה, והסתמך גם על האגרות משה (או"ח ח"ג סי' עה) המתיר לבעל להימצא בחדר לידה, ובלבד שלא יסתכל באותו מקום. יש לציין שגם בנשמת אברהם יו"ד סי' קצה ס"ק ג'⁴ כתב בשם הגרש"ז אויערבאך, שמותר לבעל להכנס לחדר לידה, אבל רק בתנאי שאשתו מפחדת ממש.

לעומת זאת בחוברת ניסן תשנ"ד⁵ (עג-עד) הרב הרצל הנקין שליט"א, התיר לבעל גם להסתכל באותו מקום בשעת הלידה.

בנושא ההסתכלות באותו מקום, עוסק המאמר דלהלן.

בתחילה יש לברר את המקורות ההלכתיים, העוסקים באיסור הסתכלות באותו מקום:

בסוגיה במסכת נדרים דף כ, א, הובאה דעת רבי יוחנן בן דהבאי:

1. הרב יהודה הרצל הנקין, נוכחות הבעל בחדר לידה. **אסיא** יט, 44-52; **ספר אסיא ב** עמ' 125-117.
2. הרב משה הלברשטאם, בענין נוכחות הבעל בחדר לידה. **אסיא** כא, 18; **ספר אסיא ב** עמ' 126.
3. הרב יהודה הרצל הנקין, הערות ותגובות. **אסיא** כג (ו,ג) עמ' 43. וראה מש"כ הרב הנקין **בספר אסיא ו**, עמ' 68.
4. ס"ק ד במהדורה שניה ובמהדורה שלישית (תשע"ד).
5. הרב יהודה הרצל הנקין, סכנתא או איסורא בהלכות תשמיש. **אסיא** עג-עד, 139-144; להלן עמ' 350-345.

"סחו לי מלאכי השרת: חגרין מפני מה הויין? מפני שהופכים את שולחנם, אילמים מפני מה הויין? מפני שמנשקים על אותו מקום. חרשין מפני מה הויין? מפני שמספרים בשעת תשמיש. סומין מפני מה הויין? מפני שמסתכלים באותו מקום".

בהמשך הסוגיא הובאו דברי רבי יוחנן:

"אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי יוחנן בן דהבאי, אבל אמרו חכמים, אין הלכה כרבי יוחנן בן דהבאי, אלא כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו עושה".

הטור אהע"ז בסוף סי' כה הביא את דעת הראב"ד:

"ומה שאמר רבי יוחנן, אין הלכה כרבי יוחנן בן דהבאי שאוסר, אינו אלא על הפיכת השולחן, אבל כל האחרים אסורים".

כך גם פסק הטור באורח חיים סי' רמ, והוסיף עוד: "וכל שכן אם מסתכל שלא בשעת תשמיש, והוא משסה יצר הרע בעצמו".

גם הבית יוסף באורח חיים סי' רמ, הביא את דברי הראב"ד בשער הקדושה:

"המסתכלים באותו מקום, עוברים על והצנע לכת עם ה' אלוקיך, ומעבירין הבושה מעל פניהם... וכל שכן הנושקים, שיש בהם כל אלה, ועוד שעוברים על כל תשקצו".

דבריו הובאו גם בספרו שולחן ערוך (שם, סעיף ד) ובבית יוסף אבן העזר (סי' כה) ולהלן עוד יתבררו דבריו.

לכאורה הרמב"ם (איסורי ביאה פכ"א, ה"ט) חולק על הראב"ד, כי הרמב"ם פסק שם:

"כל מה שירצה לעשות באשתו עושה, בועל בכל עת שרוצה, ומנשק בכל אבר שירצה, ובא עליה, בין כדרכה ובין שלא כדרכה, ובין בדרך איברים, ובלבד שלא יוציא שכבת זרע לבטלה".

גם הרמ"א אהע"ז כה, א, ציטט את דברי הרמב"ם הנ"ל, ולכאורה גם הרמ"א שציטט את דברי הרמב"ם, חולק על דעת הראב"ד!

אבל הבית שמואל (אהע"ז כה, א) מבאר את דברי הרמ"א:

"ומנשק בכל אבר: לאו דווקא כל אבר, דהא אותו מקום אסור, כמו שנכתב בש"ס וכ"כ הראב"ד והטור".

לפי הבית שמואל נראה, שאין מחלוקת בין הרמב"ם לראב"ד, כי גם הרמב"ם יפרש, שרבי יוחנן חולק על רבי יוחנן בן דהבאי רק בהפיכת השולחן, אבל באיסור הסתכלות ונישוק באותו מקום, גם רבי יוחנן אוסר.

פירושו של הבית שמואל בדברי הרמ"א, מוכח גם מדברי הרמ"א בדרכי משה (אהע"ז כה, ס"ק א): הטור שם בתחילת הסימן הביא את דברי הרמב"ם:

“ומנשק בכל אבר שירצה”.

כתב על כך בדרכי משה: “ועיין באורח חיים סי' רמ, ולקמן סוף סימן זה, דפסק אסור לנשק בכל אבר”.

כיוון שהרמ"א פסק בדרכי משה כדעת הראב"ד, צריך לפרש, שגם דבריו בהגהה על השולחן ערוך מתאימים לדבריו בדרכי משה. לכן הרמ"א שהביא את דברי הרמב"ם בשולחן ערוך, ומאידך פסק כדעת הראב"ד בספרו דרכי משה, מפרש שכוונת הרמב"ם היא, שמותר לנשק בכל אבר, חוץ מאותו מקום, וכדברי הבית שמואל.

גם הבית יוסף באהע"ז (ס' כה) כתב על דברי הטור שהביא את דברי הרמב"ם:

“ודע דהא אמר רבי יוחנן אין הלכה כרבי יוחנן בן דהבאי, אינו אלא על הפיכת השולחן, אבל כל האחרים אסורים”.

אם כן, שני עמודי ההוראה – הבית יוסף ודרכי משה, פוסקים, שאסור להסתכל ולנשק באותו מקום.

יש לציין שאמנם להלכה אין הבדל בין דעת הדרכי משה, ובין הבית יוסף, אבל קיים ביניהם הבדל בפרשנות דברי הרמב"ם: לפי הרמ"א – הרמב"ם מודה לדברי הראב"ד, אבל לפי הבית יוסף הרמב"ם חולק על דברי הראב"ד, כי הטור (שם בסוף הסימן) פסק:

“דהא דאמר רבי יוחנן, אין הלכה כ' יוחנן בן דהבאי שאוסר, אינו אלא על הפיכת שלחן, אבל כל האחרים אסורים”.

כתב על כך הבית יוסף:

“אין נראה כן מדברי הרמב"ם (פרק כ"א מאיסור"ב ה"ט) שכתב רבינו בתחילת סימן זה, שכתב: מנשק בכל אבר שירצה”.

אם כן, הבית יוסף מפרש, שהרמב"ם חולק על הראב"ד. אלא שלהלכה הבית יוסף פוסק כדברי הראב"ד, הן באהע"ז (בתחילת הסימן הנזכר) והן בשולחן ערוך (או"ח סי' רמ, סעיף ד) כמבואר לעיל.

גם הגר"א (שם ס"ק טו) מפרש, שהרמב"ם חולק על הראב"ד, אלא שלהלכה הגר"א פוסק כדעת הראב"ד, ואלו דבריו:

“ומנשק: רצונו לומר, זה שנאמר שם אמר רבי יוחנן, זו דברי וכו' שאוסר לנשק שם. אבל הראב"ד כתב, דחכמים לא פליגי, אלא אהפיכת שולחן, אבל בשאר מודי. וכן פסק באורח חיים סימן רמ' סעיף ד, וראיה ממספרים שאמרו בחגיגה שם (דף ה, ב) מגיד לאדם מה שיחו. ומה שכתבו שם ובאשתו נדה. יש לומר דלענין בנים שאינם מהוגנים, דווקא נדה”.

אם כן, גם הגר"א פוסק כשיטת הראב"ד וכדעת המחבר בב"י ובשו"ע.

בעצי ארזים (שם סק"א) מפרש כדברי הגר"א, והקשה על הב"ש שלא עיין בב"י, שדייק מלשון הרמב"ם – "דמנשק בכל אבר שירצה" – מוכח שהרמב"ם חולק על הראב"ד והטור!

אבל קשה על דברי עצי ארזים, שלא הביא את מסקנת הבית יוסף להלכה באהע"ז (סימן כה) ובשו"ע (או"ח סי' רמ) וכן לא הביא את הדרכי משה בתחילת סימן כה, שפסק להלכה כדעת הראב"ד והטור, וכדברי הב"ש!

באוצר הפוסקים הביא את הפני משה (אהע"ז סי' כה, ס"ק א) שדחה את פירושו של העצי הארזים (וממילא גם את ביאור הגר"א):

"דמהטור מוכח להדיא, דמפרש גם לשון הרמב"ם, דלאו דווקא קאמר דמנשק בכל אבר [ובאותו מקום סבירא ליה גם כן דאסור] וראיה לזה, שהטור כתב בפשיטות בריש סי' זה לשונו של הרמב"ם "ומנשק בכל אבר", ולא כתב עליו שום פלוגתא, ובסוף הסימן כתב בשם הראב"ד, דר' יוחנן לא קאי אלא על הפיכת השולחן".

גם האג"מ (יו"ד ח"ב סי' עה) פסק:

"ובאם הבעל יכול להיות שמה להשגיח שתעשה הדבר בסדר הנכון וגם לחזק אותה ולאמץ לבה, הנה אם יש צורך איני רואה איסור ואף בלא צורך איני רואה איסור, אבל אסור לו להסתכל ביציאת הולד ממש שהרי אסור לו להסתכל במקומות המכוסים שבה בנדתה ובמקום התורפה האסור אפילו בטהורה, אך כשיזהר שלא להסתכל ליכא איסור, וע"י מראה נמי אסור להבעל להסתכל".

גם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הובאו דבריו בנשמת אברהם (יו"ד סי' קצה ס"ק א)) פסק שבעל שאשתו מפחדת ממש, מותר לו להיות נוכח בחדר לידה, ובלבד שלא יסתכל באותו מקום.

ב. הערות על דעות אחרות

לעיל הובאה מסקנתו של הרה"ג הרצל הנקין שליט"א (עג-עד)⁵, שפסק כי מותר לבעל להסתכל באותו בשעת הלידה, וחזר מדבריו שכתב באסיא שבט תשל"ח¹, שם פסק לאסור הסתכלות באותו מקום. היתרו מבוסס לפי כמה ראשונים, שכתבו שהאיסור להסתכל באותו מקום, הוא רק ממידת חסידות. הראשונים הם: הסמ"ק מצוה רפה, והועתקו דבריו גם בארחות חיים הלכות כתובות. גם האשכול (ח"א פכ"ו). במאמר הנ"ל פירש את דברי הרמב"ם כדעת הראשונים הנ"ל, וכן דעת רבנו אברהם מן ההר, והכלבו.

בהמשך מאמרו הנ"ל כתב עוד:

"ודעת השולחן ערוך, שבבית יוסף באבן העזר שם דייק מהרמב"ם כנ"ל, אבל באורח חיים שם סעיף ד העתיק את דברי הראב"ד שאסור להסתכל באותו מקום, וכל שכן לנשק, אך לא הביא את חבל הראשונים הנ"ל, והרמ"א לא הגיה שם. אבל נראה שסמך על מה שכתב באבן העזר סימן כה, סעיף ב,

שיכול לעשות באשתו מה שירצה, ומנשק בכל אבר שירצה – וכדעת החולקים על הראב"ד, וכן הבין הגר"א בדברי הרמ"א, ושלא כבית שמואל שם. ברם הגר"א עצמו פסק כראב"ד וכן סתמו האחרונים."

כיוון שציין בדבריו, שלהלכה השולחן ערוך פסק באורח חיים כדעת הראב"ד, וגם הרמ"א לא חלק שם עליו, אם כן קיימת הכרעה של עמודי ההוראה לפסוק כדעת הראב"ד, וגם הגר"א פסק להלכה כדעת הראב"ד. לכן אין לסמוך על דעות ראשונים שלא הובאו בבית יוסף ובשולחן ערוך.

כמו כן הבאנו לעיל את דברי הפני משה, שהקשה על פרשנות הגר"א בדברי הרמ"א שמתיר הסכלות באותו מקום. גם הרמ"א בדרכי משה אבן העזר סי' כה, ס"ק א, שהובא לעיל, פסק כדעת הטור שפסק כדעת הראב"ד.

אמנם מצינו כמה ראשונים, שהתירו להסתכל באותו מקום, אבל הבית יוסף השמיט שיטות אלו, ואינו פוסק כדעתם. לכן הכרעת שני עמודי ההוראה – הבית יוסף ודרכי משה, היא הפסיקה המקובלת והמחייבת בכל ישראל בכל דור ודור, במיוחד שגם הפוסקים האחרונים שבאו אחריהם הסכימו עם דבריהם, כמבואר לעיל.

בספר "איש ואשה" שחיבר הרב אלישיב קנוהל שליט"א, בחוברת "עת דודים", שם בהערה 52 כתב, שהרמב"ם והראב"ד נחלקו בשאלה, אם מותר להסתכל ולנשק באותו מקום. מאידך הביא את ההלכה בשו"ע או"ח סי' רמ, סעיף ד, שם נפסק:

"אסור להסתכל באותו מקום, שכל המסתכל שם, אין לו בושת פנים ועובר על והצנע לכת, ומעביר הבושה מעל פניו, שכל המתבייש אינו חוטא, דכתיב בעבור תהיה יראתו על פניכם – זו הבושה, לבלתי תחטאו. ועוד: דקמגרה יצר הרע בנפשיה, וכל שכן הנושק שם, שעובר על כל אלה, ועוד: שעובר על "בל תשקצו נפשותיכם".

בהערה הנ"ל הקשה (על פי דעתו, שסובר שהרמ"א מתיר לנשק גם באותו מקום) שדברי הרמ"א עומדים בסתירה להלכה בשולחן ערוך אורח חיים סי' רמ' סעיף ד, שם נפסק כדעת הראב"ד, וגם הרמ"א באורח חיים לא הגיה על דברי המחבר!

בתשובה לשאלה זו כתב, שההלכה בשולחן ערוך אורח חיים, לא נאמרה על פי עיקר הדין, אלא רק כהדרכה ממידת חסידות.

ביאור זה בשולחן ערוך הוא בניגוד לכל הפוסקים, שהרי הובאו לעיל דברי הרמ"א בדרכי משה, שאוסר לנשק באותו מקום, וכן הוכיחו הבית שמואל והפני משה, שזו גם כוונת הרמ"א בהגהה על שולחן ערוך אבן העזר. גם הבית יוסף והגר"א שפירשו שהרמב"ם חולק על הראב"ד, אינם פוסקים כדעת הרמב"ם, אלא כדעת הטור באהע"ז ובאורח חיים שפסק כדעת הראב"ד.

ועוד: אין מקום לבאר את ההלכה באורח חיים כמידת חסידות, כי הלכה זו הובאה בדברי הבית יוסף אורח חיים (סי' רמ סעיף ד) שם הביא את דברי הראב"ד בשער הקדושה (עמ' קלז):

"המסתכלים באותו מקום, עוברים על והצנע לכת עם אלוך, ומעבירין הבושה מעל פניהם וכתוב: ובעבור תהיה יראתו על פניכם – זו הבושה. לבלתי תחטאו, שכל המתבייש אינו חוטא, וכל שכן הנושקין שיש בהם כל אלה, ועוד, שעוברין על כל תשקצו נפשותיכם. וכתב עוד הראב"ד בבעלי הנפש, שאסור להסתכל במקום הטינופת אפילו באשתו, שכל המסתכל אין לו בושת פנים ועוד, דקא מגרי יצר הרע בנפשיה".

בדברי הבית יוסף מפורש, שאיסור הסתכלות הוא איסור גמור, ואינו ממידת חסידות.

גם מנוסח ההלכה בשולחן ערוך אורח חיים (סי' רמ, ה) יש ללמוד, שהלכה זו נאמרה בתורת איסור גמור, ולא רק כהדרכה בדרך חסידות; שם נפסק:

"אסור להסתכל באותו מקום"

אילו ההסתכלות היתה נאסרת ממידת חסידות, היה צריך להכתב **"ראוי"**, או **"טוב הדבר"**, או **"ממדת חסידות"**, ולא היה מקום לכתוב – **"אסור"** שמשמעותו איסור גמור!

גם בהמשך ההלכה הנזכרת, נאמר: **"ועובר על והצנע לכת"**

"ועובר" – משמעותו עבירה גמורה.

בנוסף לכך: מצות והצנע לכת, היא אחת משלושת עמודי התורה לפי הנביא מיכה (פרק ו, ה) וכמבואר במסכת מכות (כד, א):

"בא מיכה והעמידן על שלוש: עשות משפט, אהבת חסד, והצנע לכת עם א-להיך".

מידת הצניעות שהיא אחת משלושת עמודי התורה, נאמרה לכלל ישראל, ולא לכת חסידים בלבד!

גם בהמשך ההלכה באורח חיים נפסק: **"ועוד, שעובר על כל תשקצו"**

עובר – משמעותו **עבירה גמורה**. איסור כל תשקצו, הוא איסור גמור מהתורה, כמבואר ברמב"ם בסהמ"צ (מצוה קעו):

"והנה אמרו גם כן (מכות טז, ב) המשהה נקביו עובר משום כל תשקצו, ומאן דשתי מיא בקרנא דאומן, והוא כלי המציצה עובר משום כל תשקצו את נפשותיכם... אבל אינו חייב מלקות, בעבור כי פשטיה דקרא הוא בשרץ, אבל נכהו על זה מכת מרדות".

כך גם נפסק בשולחן ערוך יורה דעה קטז, ו:

“אסור לאכול מאכלים ומשקים שנפשו של אדם קצה בהם, כגון משקים ואוכלים שנתערבו בהם קיא או צואה, וליחה סרוחה וכיוצא בהם... שכל אלו בכלל אל תשקצו נפשותיכם”.

עולה מדברי הרמב"ם, שכמותו פסק גם השולחן ערוך, שאיסור בל תשקצו, אסור מהתורה. כמו כן על עבירת בל תשקצו, לוקה מכת מרדות מדרבנן. אילו היתה זו מידת חסידות, אין להלקותו מכת מרדות!

יש לציין עוד, שרבי יעקב עמדין בסידור בית יעקב, כתב דברים כדרכנות בהלכה זו:

“ובדברים אחרים לא חלקו על יוחנן [בן דהבאי] שהרי הנושק באותו מקום עובר משום בל תשקצו, והמסתכל מסיר מסוה הבושה, ומעיד שאינו מגזע ישראל שסימנם ביישנים”.

יש לציין, שבספר הנ"ל, בסוף דבריו כתב, שיש לאסור הסתכלות ונישוק באותו מקום:

“למעשה מצטטים האחרונים את דברי השולחן ערוך באורח חיים, ואוסרים את שני הדברים הללו – ההסתכלות ואת הנישוק באותו מקום”.

כיון שמסקנתו למעשה, גם היא כדעת כל הפוסקים הנ"ל, לא היה מקום לכתבת הדברים שהובאו לעיל, מאחר שגם לדעתו הדברים אינם למעשה, ומתוכם עלול הקורא לטעות, ולהתיר איסור הסתכלות באותו מקום.

ג. נוכחות הבעל בשעת הלידה

לפי האמור לעיל, אין מקום לחלק בין הסתכלות בשעת ביאה, או בשעת הלידה. כיוון שהעילה לאסור היא בגלל חוסר צניעות, והסרת הבושה: “ומעיד עליו שאינו מגזע ישראל שסימנם ביישנים” (סידור בית יעקב שהובאו דבריו לעיל).

לכן גם אם נוכחותו של הבעל נחוצה לאשה בשעת לידתה, מוטל על הבעל, לעמוד בצורה כזו שלא יוכל להסתכל באותו מקום, דהיינו שיעמוד קרוב מול פניה, כאשר גבו מופנה לאזור הרחם. הוראה זו עולה מדברי הגמרא במסכת בבא בתרא (נז, ב):

“ועוצם עיניו מראות ברע – אמר חייא בר אבא: זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה. היכי דמי? אי דאיכא דרכא אחריתא, רשע הוא! אי דליכא דרכא אחריתא, אנוס הוא! לעולם דליכא דרכא אחריתא, ואפ"ה מיבעי ליה למינס נפשיה”.

מגמרא זו עולה שאם יש לאדם “דרכא אחריתא”, דהיינו יש לו אפשרות להימנע ממצב שיצטרך לראות את הנשים הנמצאות במצב לא צנוע, עליו להימנע מלעבור שם.

גם במקרה של יולדת שהיא זקוקה לעידודו בחדר לידה, מטרתו היא לעודד בלבד, ולא להסתכל על אזור הרחם, ויש לו "דרכא אחרינא", כי הוא יכול לעמוד קרוב ליד פניה, ולהפנות את גבו לאזור הרחם.

בסיום מאמרו של הרב הרצל הנקין שליט"א הנ"ל, נכתב:

"אבל כשיש עוד צדדים להקל, לע"ד פשוט לסמוך על הרמב"ם והאשכול והסמ"ק ור"א מן ההר והארחות חיים והכלבו. ומכאן לשו"ת בני בנים חלק א' סימן ל"ג עמוד ק', בעניין נוכחות הבעל בחדר הלידה, ונדפס גם כמאמר ב"אסיא" בתשל"ז, שכתבתי, שיש לבעל לשמור את עצמו מלהסתכל, ואם נמצא שאינו יכול להשמר, עדיין אין זה עומד בפני פיקוח נפש עיי"ש. ולפי האמור אפילו אם הסתכל, לא עבר איסור לדעת הרמב"ם וחבל ראשונים הנ"ל, ולכן אין לאסור להיות נוכח בשעת הלידה בגזרה שמא יסתכל. ונראה שגם הראב"ד יודה, כי כיון שכוונת הבעל לראות את יציאת הוולד שהיא מפלאי הבריאה ורק ממילא רואה גם את ערות אשתו לא שייך בזה הצנע לכת, וגם אין הערוה כצורתה ולא אתי לאחלופי להסתכל שלא בשעת לידה. והנה שאסור להסתכל במקומות המכוסים באשתו נדה, שונה כאן שלא שייך בה הרגל דבר, כי בשעת הלידה אין היולדת מסורה לביאה כלל. ועכ"פ אין לאסור להיות נוכח בשעת הלידה בגזרה שמא יסתכל".

אלא שלעיל התבאר, שהשולחן ערוך והרמ"א וגדולי הפוסקים, פסקו כדעת הראב"ד, שקיים איסור גמור להסתכל באותו מקום. לכן גם במקרה שהאשה מפחדת ממש, וזקוקה לבעלה שימצא על ידה בשעת הלידה, אסור לו להסתכל באותו מקום⁶, וגם אם כוונתו לראות את פלאי הבריאה, אין זו עילה לעבור על איסור צניעות, ובל תשקצו.

מקור: אסיא קא-קב עמ' 117-124 (2016).

6. אמנם יעוין באגרות משה אבן העזר ח"א סי' נו: "והנה על הסתכלות בלא מתכוין ליהנות אף שיבא מזה לידי הרהור והנאה יש ראיות מפורשות שנדחה מפני פ"נ. דהא הגמ' בסוטה דף כ"א שהוא חסיד שוטה ומבלי עולם בטבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכלי בה ולאצולה, וברור שאף אם ברי לו שיבא לידי הרהור מחוייב לאצולה וברור שאין חלוק בין אצולי נפשיה לאצולי אחרים, דבהג' דברים אסור לעבור אף בשביל אצולי אחרים. אלא ודאי שזה לא הוי מאיסורי ג"ע כיון שרק מדין הרהור הוא האיסור, ואף שמחוייב גם ליגע בה ולחבקה בידי אף שהנגיעה בגופה הוא מלאו דקריבה שהוא לאו דג"ע, נראה פשוט משום דעצם הנגיעה והחבוק אינו משום חבה והאיסור דחבוק ונשוק וכל נגיעה הוא רק כשעושה דרך תאוה, ואף שידע בנפשו שכשיגע בה ויחבקה בידי להוציאה מן הנהר יתכוין גם ליהנות ממנה, אין להחשיב איסור זה על מעשה הנגיעה והחבוק שעושה כיון שהמעשה ודאי אינו דרך תאוה כיון דאף מי שאין לו שום תאוה היה עושה זה והוי האיסור רק הנאה שבלב שיש לו מזה ממילא אין ע"ז איסור קריבה אלא איסור הרהור מקרא דונשמרת שזה נדחה מפני פ"נ".

אך פשוט שאין כאן היתר לבעל כשמסתכן להסתכל באותו מקום שלא להצלת האשה, אלא רק לראות פלאי הבריאה. -- העורך.